

к.е.н., доцент Мартинова Н. С.

Рельєф та водні ресурси Одеської області

Важливим аспектом для розвитку рекреації і туризму є рельєф та його характеристики. Основу рельєфу Одеської області складають Подільська, Придніпровська, Південно-Молдовська височини та Причорноморська низовина, що входять до складу Східноєвропейської рівнини. Досить розповсюдженими є річкові долини та балки, особливо на відрогах височин. На узбережжі поширені пересипи, коси, стрілки, пляжі, штормові вали, що є наслідком лиманно-морської акумуляції при формуванні форм рельєфу. На узбережжі водних об'єктів поширені зсуви, розвинуті як на берегах лиманів, так і на морському узбережжі області.

Більшу частину області займає Причорноморська низовина. Найвищі ділянки низовини на півночі від 150-160 м поступово знижуються до 45-50 м на півдні. У рельєфі широко представлені балки та яри, долини річок, особливо Великого Куяльника, Тилігула, Дністра тощо. Між Дністром та Дунаєм простирається рівнина з висотами від 20-40 м до 150-160м, нахилена у бік моря та з півночі та південь. Приморська ділянка від Сухого до Хаджибейського лиману характеризується висотою поверхні 60-65 м і обривається до моря уступом під дією абразивних, акумулятивних процесів. У районі Тузовських лиманів характерні процеси акумуляції та формування пересипів і кіс.

На території Одещини протікає 225 річок (1100 маленьких річок, річечок та струмків), більше 20 озер і лиманів, біля 900 ставків, 16 водоймищ з обсягом води 60 млн. м³. Головні з них - Дунай (його Кілійське гирло), Дністер, Південний Буг. В заплавах Дунаю і Дністра є озера Кагул, Катлабуг, Саф'ян, Ялпуг та інші. В області 15 лиманів, найбільші з яких - прісноводний Дністровський і солоні: Куяльницький, Тилігульський, Хаджибейський, Шагани, Алібей.

Більшість річок області поки що не мають важливого значення для рекреаційно-туристичної діяльності. Гідрологічний режим малих річок характеризується нерівномірним річковим стоком: максимальний – на початку весни, влітку – річки можуть пересихати, зростає мутність та мінералізація води. Більшість річок відноситься до басейну Південного Бугу (Савранка, Кодима, Чичиклія), Дністра (Ягорлик, Кучурган), Дунаю (Дракуля, Нерушай, Ялпуг). Частина річок відноситься до групи малих річок Причорномор'я, частина з яких впадає до лиманів: Тилігул, Великий та Малий Куяльник, Барабой, Хаджидер, Аджалик тощо.

Озера в Одеській області відносяться до заплавних, що сформувались поблизу річок, та до лиманно-лагунних. Заплавні озера розміщені поблизу Дністра та Дунаю, у затоплених гирлах приток (Ялпуг, Кагул, Катлабуг, Китай, Кучурган). Усі озера витягнуті за напрямком течії відповідних річок та мають безпосередній зв'язок з Дунаєм і Дністром системою проток.

На території Одеської області набули поширення лимани. Добре вивченим є Куяльницький лиман, для якого характерні значні коливання рівня водного дзеркала. Солоність озер коливається, перевищуючи солоність Чорного моря. У Придунайських приморських озерах показник солоності може досягати 20-200‰, у Хаджибейському лимані – від 20 до 120‰, у Куяльницькому – 29-269‰. Дністровський лиман характеризується проникненням солоних морських вод та підняттям солоності з 9‰ у місці впадіння річки до 17‰ поблизу сполучення з морем.

Чорне море - внутрішнє море басейну Атлантичного океану, омиває береги України, Росії, Грузії, а також Румунії, Болгарії та Туреччини. Керченською протокою сполучене з Азовським морем, протокою Босфор з Мармуровим морем і протокою Дарданелли - з Середземним морем.

Площа 422 тис. км², загальний об'єм води 547 тис. км³, пересічна глибина 1271 м, максимальна - 2245 м. Довжина берегової лінії 4090 км. Протяжність Чорного моря між західними і східними точками близько 1167 км, між північною і південною - 624 км.